

Thông điệp của lãnh đạo Bắc Kinh là gì? Thông điệp đó được lồng ghép trong tình hình nội trợ và sự chuyển biến của chính sách đối ngoại ra sao? Những vấn đề mà Trung Quốc lên đầu tiên trình diễn tại ngày 3 tháng 9 sẽ nói lên điều gì với các quốc gia đang có các vấn đề tranh chấp với Trung Quốc và nói lên điều gì với các đối thủ chiến lược trong khu vực và thế giới?

Sức mạnh công và những thông điệp tương lai

Buổi duy nhất bình mạng chi tiết thông phát xít tại Bắc Kinh vào ngày 3 tháng 9 vừa qua thu hút sự chú ý của cộng đồng giới. Với các quốc gia láng giềng đang có tranh chấp lãnh thổ và biên giới Trung Quốc, những gì được trình diễn trên quảng trường Thiên An Môn tạo ra nhiều lý do để lo ngại, bởi khí tài quân sự luôn là một thước đo quan trọng cho sức mạnh của một quốc gia và việc một nước sẵn sàng phô diễn sức mạnh quân sự luôn dẫn đến nhiều dự đoán về hàm ý đằng sau đó.

Thông điệp của lãnh đạo Bắc Kinh là gì? Thông điệp đó được lồng ghép trong tình hình nội trị và sự chuyển biến của chính sách đối ngoại ra sao? Những vấn đề mà Trung Quốc lên đầu tiên trình diễn tại ngày 3 tháng 9 sẽ nói lên điều gì với các quốc gia đang có các vấn đề tranh chấp với Trung Quốc và nói lên điều gì với các đối thủ chiến lược trong khu vực và thế giới?

Phô diễn sức mạnh công

Quy mô của buổi duy nhất bình mạng là điều gây ấn tượng đầu tiên trong các đánh giá. Hiện tại chưa rõ sẽ tiến mà Bắc Kinh đã chi phí bao nhiêu cho buổi duy nhất bình mạng này là bao nhiêu. Tuy vậy, theo thông kê, có hơn 12.000 binh sĩ Trung Quốc, cùng với hơn 1.000 binh sĩ từ các quốc gia khác tham gia diễu binh. Ba mươi nhà lãnh đạo các quốc gia tại chỗ cùng tiến hành, cùng với diễn của gần 50 quốc gia khác. Quân đội Trung Quốc cũng đã diễu hành gần 500 trang thiết bị quân sự cho buổi lễ này, [trong đó có tới 84%](#) chưa bao giờ được công bố ra công chúng.

Con số 84% được biết đáng chú ý. Ngoài ra còn phải kể đến một loạt các khí tài quân sự Trung Quốc giới thiệu trong buổi lễ này. Hơn 200 máy bay chiến đấu hiện đại xuất hiện, trong đó là các loại máy bay như J-11B, J-15 chuyên dùng trên tàu sân bay, và J-10 (cả ba loại máy bay này đều là các phiên bản “copy” từ các máy bay cùng loại của Nga và Israel). Bảy loại tên lửa đạn đạo khác nhau được giới thiệu, trong đó có DF-21D, vốn được mệnh danh là “sát thủ tàu sân bay” và DF-26 có khả năng bắn tới đảo Guam, được mệnh danh là “sát thủ đảo Guam” (cả hai đều có khả năng trang bị đầu đạn hạt nhân).

DF-26 được coi là [loại tên lửa đạn đạo chong tàu th hai](#), sau DF-21D, với tầm bắn xa hơn có thể nhắm tới các mục tiêu ở khoảng cách 3.000-4.000 km. Với tầm bắn này, còn có M trên đảo Guam sẽ là mục tiêu khả dĩ. Có hai điểm quan trọng cần lưu ý về DF-26. Thứ nhất đây là loại tên lửa đạn đạo chong tàu có khả năng tấn công các mục tiêu di động. Thứ hai là DF-26 có khả năng mang đầu đạn thông thường lên đầu đạn hạt nhân, và có thể được đặt trên bệ phóng di động (TEL). Bằng việc sử dụng nhiên liệu rắn và được chuyên chở bằng TEL, DF-26 hoàn toàn có thể được che giấu tại các địa điểm bí mật và bất ngờ tấn công mà khó bị phát hiện và khó bị đánh chặn. Về mặt chiến lược,

[DF-26 sẽ rất khó bị ngăn chặn](#)

. Đây được xem là loại tên lửa tầm trung tấn công hạt nhân nay của quân đội Trung Quốc

[trước khi DF-41 chính thức được ra mắt](#)

Sự xuất hiện của các loại tên lửa này mang lại một số hàm ý quan trọng. Ưu tiên đây là một khả năng đáng kể của Trung Quốc với việc có thể sử dụng các tên lửa mới. Bắc Kinh cho thấy các công nghệ như trinh sát, định vị và dẫn đường tầm xa phù hợp để triển khai các loại tên lửa đã được hoàn thiện, một để điểm mang hàm ý rõ ràng. Sự phát triển và tiến bộ không ngừng, cả về mặt kỹ thuật và tác chiến, của Binh đoàn pháo binh sẽ là minh chứng cho quá trình hiện đại hoá liên tục của Trung Quốc trong thời gian gần đây. Mặc dù chưa thể chiến, song sự xuất hiện của DF-21D hay DF-26 cũng sẽ khiến cho M và đồng minh suy nghĩ một cách thận trọng hơn trong bất cứ chiến lược cân bằng quân sự nào trong tương lai một cách thực sự nghiêm túc.

Thứ hai, năng lực chong xâm nhập/chong tiếp cận (A2/AD) của Trung Quốc được tăng cường. A2/AD là khả năng mà quân đội Trung Quốc khoá chặt và làm giảm đi hiệu quả của các lực lượng tác chiến tiến phòng của M và đồng minh trong trường hợp có xung đột xảy ra. Các máy bay ném bom chiến lược hay nhóm tác chiến tàu sân bay M sẽ không thể tiếp cận gần hơn chuỗi đảo thứ nhất trong trường hợp DF-26 (hay DF-41 trong tương lai) được triển khai một cách đầy đủ. Tuy nhiên, giả lý thuyết và thực tiễn luôn có một khoảng cách nhất định. Các kỹ thuật giúp tên lửa đánh trúng một mục tiêu di động phức tạp hơn nhiều so với một mục tiêu cố định. Các khả năng của DF-26 hay DF-21D hoàn toàn do Trung Quốc mô tả, và chưa bao giờ được kiểm chứng. Một phần quan trọng khác của A2/AD là hệ thống thông tin liên lạc, giám sát, trinh sát và tình báo. Đây là năng lực mà quân đội Trung Quốc đang cố gắng hoàn thiện thông qua các cải cách quân sự trong thời gian sắp tới. Ngoài ra, các lực lượng quân binh chong khác như tàu ngầm, tàu mặt nước, không quân hải quân cũng đã và đang được hiện đại hoá.

Một ví dụ tiêu biểu khác cho năng lực A2/AD trong buổi duy trì binh là sự xuất hiện của máy bay ném bom tầm trung H-6K với khả năng trang bị sáu tên lửa chống hạm YJ-12 (cũng là loại tên lửa lặn đầu được phổ biến). Ngoài ra còn có các loại máy bay không người lái, tiếp tục lại của tác chiến trên đại dương. Đây là mảng công nghệ quốc phòng mà Trung Quốc có năng lực gần tương đương nhất so với Mỹ (khi so sánh với các lĩnh vực công nghệ quốc phòng khác như đóng tàu chiến hay máy bay).

Bên cạnh tên lửa và máy bay, vũ khí của lực lượng cũng được đưa ra duy trì binh. Trong đó có xe tăng chủ lực Type-99, máy bay trực thăng chiến đấu Z-9 và các loại vũ khí, khí tài khác. Mặc dù không gây được nhiều chú ý như các loại tên lửa hay máy bay chiến đấu, nhưng vũ khí của quân chủng là một phần quan trọng trong quá trình hiện đại hóa lực lượng quân đội Trung Quốc.

Hàng hải hay hàng không?

Lý do được nêu sau cuộc duy trì binh được cho là quy mô nhất từ trước tới nay của Trung Quốc là gì? Các mối niềm tin, Trung Quốc lại tiến hành duy trì binh, với lần gần đây nhất là vào năm 2009. Cuộc duy trì binh ngày 3 tháng 9 vừa qua có thể được xem như là một ngoại lệ, xảy ra trước tới tận 4 năm so với dự kiến. Nhiều lý do đã được các nhà quan sát đưa ra. Trong đó tập trung vào hai thông điệp chính: thông qua lễ kỷ niệm 70 năm ngày chiến tranh phát xít Nhật lần này, Trung Quốc muốn: (i) tăng cường hình ảnh của Đảng Cộng sản ở trong nước trong bối cảnh hàng loạt khó khăn về kinh tế lần chính trị đang diễn ra và; (ii) truyền tới thông điệp về mặt Trung Quốc mạnh mẽ, không để bị “ôn hiếp” hay bị tụt lùi bên ngoài.

Hai thông điệp này quan trọng trong bối cảnh của Trung Quốc năm nay. Chủ tịch Tập Cận Bình đang gặp khó khăn trong quá trình thực hiện “giấc mơ Trung Hoa”. Các chiến dịch “đả hổ, diệt ruồi, săn cáo” mặc dù nhận được sự ủng hộ rất lớn từ công chúng, nhưng đã bắt đầu gặp phải phản lực mạnh mẽ từ những nhóm lợi ích khác nhau. Điều này khiến cho tình hình chính trị nội bộ gặp bất ổn. Nhận kinh tế Trung Quốc trong thời gian gần đây không ổn định, với xu hướng can thiệp mạnh tay hơn của nhà nước vào thị trường. Nội lo sợ về mặt kinh tế Trung Quốc giảm tốc và tăng trưởng, các cách thức quy định cùng lực cản và chính trị ảnh hưởng không chỉ tới bản thân nước này, mà còn gây tác động tiêu cực tới khu vực, lần thế giới.

Ti n hành m t cu c di u binh “hoành tráng” có ph i là cách giúp cho d l u n có th t m quên đi nh ng khó kh n đang x y ra, thúc đ y hình nh, đ nh h ng giá tr và đ m b o tính chính danh cho ng C ng s n Trung Qu c? M c dù có quan đi m cho r ng, [l p lu n này là thi u c s](#) , song bu i duy t binh đã x y ra vào m t th i đi m không th phù h p h n. Có ba lý do đ chúng ta nhìn cu c duy t binh này theo h ng nh v y t g c nhìn chính tr n i b :

- Trên con đ ng kh ng đ nh v th c ng qu c th gi i, Trung Qu c c n thi t ph i cho th gi i th y vai trò l ch s “vinh quang” c a mình. t v trí c a qu c gia mình nh là m t ph n l ch s “anh hùng” ch ng phát xít (m c dù ph n l n công s c thu c v nh ng ng i qu c gia c a phe T ng Gi i Th ch), ng i dân Trung Qu c tr c h t s th y t hào h n, anh hùng h n. i u này thúc đ y lòng yêu n c và tính c k t gi a ng i dân v i đ t n c và ng C ng s n Trung Qu c.
- Cu c duy t binh quy mô v i v khí hi n đ i c ng là cách giúp cho ng C ng S n Trung Qu c kh ng đ nh vai trò đ a đ t n c đi lên v th c ng qu c t m t qu c gia tr c đây b “s nh c” b i đ qu c ph ng Tây. Tính chính danh đ a vào l ch s, v t qua ám nh c a “m t th k ô nh c” nh th đ c hy v ng s làm lu m nh ng khó kh n n i t i c a đ t n c trong kho ng th i gian g n đây. Dàn v khí hi n đ i t o nên n t ng v kh n ng đ t n c có th b o v ng i dân tr c b t k m i đe do ã nào t bên ngoài, trong khi các m i đe do ã này luôn đ c th i phòng b i “tâm lý n n nh n”.
- V i s xu t hi n c a ông T p C n Bình t trung tâm l đ ài, bên c nh đó là hai c u t ng bí th Giang Tr ch Dân và H C m ào, cho th y ông T p v n đang n m quy n l c tuy t đ i t i Trung Qu c. ây có th đ c xem là m t thông đi p nh n nh t i không ch trong n i b Trung Qu c mà còn t i các qu c gia khác. V i vi c ki m soát t t quy n l c, ít nh t là thông qua hình nh c a ông T p t i bu i duy t binh, có th cho r ng [quá trình c i cách n n kinh t và quân đ i s t i p t c đ c ti n hành trong t ng lai](#) . M t ví d tiêu bi u là phát ng n c a ông v i vi c s c t gi m 300.000 ng i trong trong l c l ng v trang Trung Qu c (PLA), chi m 1/10 t ng s quân.

Thông đi p mà bu i duy t binh đ a ra đ i v i các c ng qu c bên ngoài c ng quan tr ng không kém. Tác gi Taylor Fravel cho r ng nh ng lo i v khí mà Trung Qu c gi i thi u trong bu i duy t binh [mang ý ngh a “r n đe chi n l c”](#) . ở đây, r n đe chi n l c không ch đ c th hi n qua s l ng đ u đ n h t nh n mà m t qu c gia s h u, mà còn thông qua s l ng các lo i v khí mà n c này có th s d ng

độc, và độc công khai. Cuộc duy t binh còn có thể độc di n gi i thông qua m t hàm ý khác.

ó là Trung Quốc đã b t đ u nh n th y môi tr ng an ninh xung quanh mình đang thay đ i nhanh chóng theo h ng b t l i cho các l i ích c a Trung Quốc. Chi n l c “tái cân b ng” c a M và các n c đ ng minh đang t o ra m t vòng vây nh m ki m ch n c này. Vòng vây y trong hai n m g n đây ngày càng rõ h n trong vi c M phi h p chính sách v i các đ ng minh t i Thái Bình D ng. Các lo i tên l a xu t hi n trong l duy t binh là m t câu tr l i t i chi n l c này. Ch đ t m t cu c duy t binh khác đ ng theo k ho ch 2019 s là quá tr . T p C n Bình mong mu n th hi n s c m nh quân s nh là m t hình th c r n đe chi n l c v i nh ng qu c gia đang tham gia vào “th tr n ng n đ”, đ c bi t là n c M.

“Trung Quốc đã là m t c ng qu c quân s khu v c, và đ ng ch c gi n Trung Quốc” là thông đ i p mà Bc Kinh mu n truy n t i. Song c n l u ý r ng m t thông đ i p nh v y có thể s đ c hi u m t cách sai l ch b i các qu c gia láng gi ng. Các hành vi gây h n gia t ng t i các vùng bi n g n đã khi n cho hình nh c a Trung Quốc x u đi nhanh chóng. Nh ng v khí đ c tr ng bày có thể s thúc đ y quá trình ch y đua v trang trong khu v c, c ng nh vòng vây c a M khép l i nhanh h n xung quanh Trung Quốc.

Nh ng câu h i m

M t v n đ khác n a c ng đ c bàn lu n sôi n i đó chính là tính hi u qu th c chi n c a các lo i v khí do Trung Quốc s n xu t xu t hi n trong l duy t binh. Ngoài n ng l c ch huy, thì hi u qu c a v khí c ng là m t nhân t quan tr ng. Làm th nào đ ch ng minh tính hi u qu th c s c a “sát th tàu sân bay”, hay các lo i tên l a đ i h m nh YJ-12 là m t câu h i. Li u có kh n ng chúng ch là nh ng “mô hình” nh nh ng gì mà Bc Tri u Tiên đã làm? Hay kh đ li u trình đ công ngh qu c phòng Trung Quốc không đ c nh nh ng gì mà h gi i thi u? Chúng ta th c s không thể bi t đ c chính xác tr khi xung đ t th c s x y ra. Nh ng rõ ràng, không m t n c nào mu n xung đ t x y ra đ có thể ki m ch ng nh ng nghi ng đó.

Tuy v y, tính r n đe c a nh ng lo i v khí nh trên xu t hi n trong l duy t binh đã đ c nh n m nh m c đ nh t đ nh. Nó hàm ý r ng dù ch a t ng xu t kích hay

thiêu kinh nghiệm chiến trường, số hữu các vũ khí vũi tởm sát thng và khữ nng can thiếp ở tởm xa buỏc các toan tính vũi chiến thuật, lữn chiến lỏcc của các nỏcc xung quanh phỏi thay đỏi. Vũi Mỏ chng hữn, bỏi cỏnh của số xuỏt hiữn các vũi khí mỏi tởo ra thỏ trỏn chiến tranh mỏi, đỏiu khiữn cho các nhà hoỏch đnh chiến lỏcc nỏcc này phỏi tìm thêm nhng phỏng án đỏi phó. Và quân đỏi Mỏ số trỏ nên thỏn trỏng hữn khi triữn khai hỏi quân tởi khu vũc nỏm trong tởm bữn (đỏcc cho là hiữu quỏ) của DF-21D hay DF-26.

Nỏu đảnh giá cuỏc đỏi duy trì binh ngày 3 tháng 9 vũa qua là khỏi đỏiu cho mỏt chu kỏ hiữn đỏi hoỏ mỏi, mỏnh mỏ và quyỏt liỏt hữn đỏii thỏi Tỏp Cỏn Bìn, thì vũc “thỏ hiữn” ra bên ngoài đã đỏcc mỏt số kỏt quỏ. Mỏc dù nhữn đỏcc nhiữu chỏ trích tỏ các nỏcc nhỏ [Philippines](#), [Nhỏt Bữn](#) hay [Mỏ](#) vũi mỏc đứch thỏc số và số phỏ trỏng sốc mỏnh cỏ bỏp quân số của buỏi duy trì binh, song khỏng thỏ phỏ nhữn đỏcc tởm quan trỏng cỏng nhỏ các tác đng dỏ luữn mà số kiữn này mang lỏi. ỏu tiên cỏi cách hỏi quân, khỏng quân và quân đỏn pháo binh số hai (đỏn vũ đỏiu khiữn các tên lỏa đỏn đỏo) và phát triữn kỏ thuật mỏi đỏ ngỏn chỏn nhng đỏi thỏ tiỏm ỏn nhỏ Mỏ và Nhỏt, số khỏng đnh quyỏn lỏc và quá trỏ tỏo đng vũ thỏ và uy tín chính trỏ của mình cỏ vũi dỏ luữn cỏ trong nỏcc, lữn thỏ giỏi của Tỏp Cỏn Bìn sau ngày 3 tháng 9 nỏm nay đảng rõ ràng hữn bao giỏ hỏt.

Nguyỏn Thỏ Phỏng, *Nghiên cỏu viờn thuỏc Trung tâm Nghiên cỏu Quỏc tỏ (SCIS), ỏi hỏc KHXH&NV, ỏHQG TP. HCM.*